

Journalnr. 57.50
70V2-010-049
10 JAN. 2005
Sagsbeh.: CA/MN
Kopi til:

BESIGTIGELSE AF MUMIEGRAVE PÅ NORDKYSTEN AF NUUSSUAQ, UUMMANNAQ KOMMUNE

Mikkel Sørensen (phd-studerende, SILA) & Kristoffer Buck Pedersen (Specialestuderende, KU)

Besigtigelse af Mumiegrave på Nordkysten af Nuussuaq, Uummannaq kommune

Mikkel Sørensen & Kristoffer Buck Pedersen

Årsag

På foranledning af Grønlands Nationalmuseum og Arkiv foretoges en besigtigelse af to lokaliteter med indberettede formodede mumiegrave på Nuussuaqs nordkyst

Deltagere ved besigtigelse

Museumsleder i Edvard Quist (Uummannaq), geologer Thomas og Michaela Davidson (Sverige), afis operatør Hans Mouzynsky (Qaarsut) samt Arkæologer Mikkel Sørensen og Kristoffer Buck Pedersen (Nationalmuseet/Sila).

Forløb

Fredag den 13 august sejledes fra Qarsut til Uummannaq hvor der overnattedes. For logistikken, dvs. transport med båd, stod personalet ved Qarsut Lufthavn. Lørdag 14 August kontaktedes Museumsleder Edvard Quist (Uummannaq Museum) med henblik på en præcis beskrivelse af lokaliteter med mumiegrave. Edvard indvilligede i selv at fremvise lokaliteter med mumiegrave på Nuussuaqs Nordkyst.

Der besøgte to lokaliteter: Qilakitsoq (lokalitet 1) samt en unavngiven lokalitet vest for Qilakitsoq (lokalitet 2). (Se kort).

Lokalitet 1 (Qilakitsoq)

Den første lokalitet, var den i forvejen arkæologisk kendte bo- og gravplads "Qilakitsoq". Edvard havde her kendskab til en hidtil ukendt mumiegrav med indhold af en bevaret overkrop af et menneske samt bløddede som hud og fingre bevaret. Denne grav skulle efter hans udsagn findes i samme område som de tidligere mumiegrave, vest for thule vinterhus bosættelsen, men højere oppe i fjeldskrånningen og ca. 30 meter længere mod øst. Det lykkedes ikke at genfinde graven sandsynligvis fordi der på den stejle fjeldskrånning var sket et nyt skred af store stenblokke som dækkede graven.

Lokalitet 2 FM 70V2-01V-049

Der sejledes videre til den næste lokalitet som fandtes 1-2 km langs kysten vest for Qilakitsoq. Hele kyststrækningen mellem de to lokaliteter bestod af klippekyst og fjeldskrånninger.

Området hvori gravene fandtes var præget af kystfjelde men også af græsklædte områder på smalle aflange fjeldplateauer. Ved kysten, nedenfor gravene, var det muligt at lægge til klipperne med båd og komme i land.

Ca. 50 m. fra fjorden og ca. 20 moh, op af fjeldet på et aflangt græsklædt plateau, og op af en nordvendt klippe findes to mumiegrave. Deres position er N:70. 37,593 / W:52. 17,686.

Gravene var store og stenbyggede, bygget i forlængelse af hinanden under et nordvendt klippefremspring. Gravene var i ydre mål ca. to meter i diameter hver og i forlængelse øst for de to

grave fandtes et mindre bikammer. På hver af gravene blev der forsigtigt løftet en dækflise af, således at gravenes indhold kunne iagttages og dokumenteres *in situ* ved fotografering. Begge grave indeholder mumificerede mennesker. De gravlagte blev ikke løftet eller på anden måde håndteret således at begge graves indhold stadig findes *in situ*.

Graven længst mod øst (grav 1) indeholder en siddende person i hocker stilling, med et (tilsyneladende) sælskind over sig. Personen synes forholdsvis velbevaret bla. sås hud og kød blottet på knæ og lårben. Klædestykker af skind var bevaret i fragmenter. (Se foto). Fra mumiets skindpels/ klædedragt udtoges med latexhandsker enkelte hår til evt. C14 datering. Vi håber at disse hår er af rensdyr, men de kan også være fra et andet dyr f.eks. fra hund.

Den vestlige grav (grav 2) indeholder en person som ligger sidelæns, endvidere findes en mindre skindomvundet bylt, muligvis et barn, i graven. Den liggende person havde velbevarede kamikker og ligets skindtøj synes generelt velbevaret, idet der sås klædestykker af pels fra enten hund eller rensdyr omkring den gravlagte. (Se foto). Fra mumiets skindpels/ klædedragt udtoges med latexhandsker enkelte hår til evt. C14 datering. Vi håber at disse hår er af rensdyr, men de kan også være fra et andet dyr f.eks. fra hund.

Det lille bikammer som fandtes øst for de to grave var tomt, og tydeligvis tidligere åbnet, således at dette kammer må anses for tomt i historisk tid. E.Quist mente at dette kammer havde indeholdt de gravlagte personers ejendele som f.eks. harpuner, ulo etc.

Mumie gravenes bevaring ved lokalitet 2

Med hensyn til gravenes lokale placering i landskabet, deres størrelse og arkitektur er de to grave fra lokalitet 2, fuldstændig identiske med gravene ved Qilakitsoq. Deres nordvendte placering under et klippeudhæng sikrer at de så godt som altid ligger i skygge og på permafrossen undergrund, hvilket sammen med det tørre klima i Ummannaq området, må være årsagen til de gravlagte menneskers bevaring.

Gravene blev oprindeligt fundet af fanger fra Ummannaq Peter Nielsen som meddelte fundet til E. Quist. Siden er Peter Nielsen desværre omkommet i en bådulykke, således at Edvard sandsynligvis er den eneste person der i dag har kendskab til de to mumiegrave fra lokalitet 2. Ikke desto mindre må det nævnes at der ved vores inspektion, under 100 m. vest for gravene, var et telt opsat af lokale fra Ummannaq som herfra driver fangst i sommermånederne af bl.a. hellefisk på langline. Det virker således sandsynligt at gravene er lokalt kendte men at de ikke nyder den store opmærksomhed blandt lokalbefolkningen. En af årsagerne til gravenes "ubemærkede" tilstand er utvivlsomt en lokal frygt for at forstyrre de dodes gravfred.

En mere seriøs trussel er de kajakekspeditioner som der findes adskillige af fra hele verden i Ummannak Fjord. Nysgerrige turister og souvenir jægere kan på et tidspunkt opdage gravene og meget vel komme til at skæmme disse samt deres indhold. Derudover findes faren for at deciderede samlere får "opsnuset" mumiegravene og bestiller trofæer fra gravene.

Mikkel Sørensen, Nationalmuseet, 6.9.2004.

Lokalitet 2. To grave findes op ad klippen. Grav 1 iagttages. Grav 2 findes tilhøjre for denne.
(Foto K. Buck Pedersen)

Lokalitet 2. Det ses at de to grave findes under et klippeudhæng, afskærmet for sol og regn
(Foto K. Buck Pedersen).

Mumie i grav 1, lokalitet 2. Mumiet ligger på ryggen med benene foldet op til lodret. Mumiet er dækket af et skind. Knæene stikker op til venstre i graven. (Foto K.Buck Pedersen)

Mumie i grav 2, lokalitet 2. Mumiet ligger på siden med benene foldet ind til kroppen. Kamikker ses velbevaret til højre. (Foto K.Buck Pedersen)

Detalje af grav 1.
Hovedregionen

Knæenes bevaring i grav 1

Deltagere i besigtigelse af
mumiegrave. Fra venstre:
H. Mouzynsky, K. Buck Pedersen
M. Sørensen, M. Og T. Davidsen,
E. Quist mangler.

(Alle foto herer af H.Mouzynsky)

